

LES 1: INTRODUCTIELES

HONDERDVIJFTIG JAAR GELEDEN WAS HET EEN GROTE SMEERBOEL IN STAD DELDEN.

Deze introductieles wordt gegeven op school door de docent.

De leerling wordt voorbereid op de beleving van het erfgoed door een opdracht en het activeren van de voorkennis.

KENMERKEN

Tijd maximaal 60 minuten

Les wordt gegeven door de docent

Benodigde materialen Achtergrondinformatie over de Watertoren Delden

Bijlagen bij les 1 :
- gemeenteraadsverslagen
- oude foto's
- oude stadsplattegrond Delden

Werkblad voor de leerlingen.

Met de leerlijn komen leerlingen van groep 5 t/m 8 structureel in aanraking met het lokale erfgoed en de bijbehorende verhalen, krijgen zij kennis van de eigen omgeving en leren zij het erfgoed waarnemen, herkennen, verklaren en waarderen.

Met **erfgoed** bedoelen we: Sporen van vroeger die je nog steeds kunt terugvinden in voorwerpen, verzamelingen en collecties, gebouwen, verhalen, bijzondere plekken en in het landschap. Het zijn de schatten van Delden. Soms zie je ze gelijk en soms zijn ze een beetje verborgen!

1. Uitleg over het project en thema aan de leerlingen

Binnenkort brengen we een bezoek aan Watertoren Delden. Met het in gebruik nemen van die watertoren kreeg Delden voor het eerst schoon (drink)water. We zien en horen daar wat de betekenis van die toren was en nog steeds is. We bekijken hoe de watertoren is gebouwd (architectuur). Ook zien we daar waar tegenwoordig ons (drink)water vandaan komt (pompstation, waterkelder, aggregaat). Eerst gaan we ons in deze les een beeld vormen van hoe het er in Delden uitzag voordat de watertoren werd gebouwd

2. Onderzoeksopdracht

Deel het werkblad voor de leerlingen uit en laat hen de opdrachten bij les 1 maken. Print en kopieer de genoemde bijlagen bij les 1. Verdeel de klas in groepjes. Geef opdracht om de verslagen uit de gemeenteraadsvergaderingen in chronologische volgorde te lezen, de foto's en de historische stadplattegrond van Delden goed te bestuderen. Het gaat erom dat de leerlingen zich een beeld vormen van de kwaliteit van de openbare ruimte, ziekten, etc. in Delden van 150 jaar geleden.

3. Bespreken van de opdracht

Met elkaar wordt een gezamenlijk beeld geconstrueerd naar aanleiding van de antwoorden van ieder groepje en worden de vragen geïnventariseerd. Gebruik bij deze bespreking onderstaande tekst over de Kwaliteit van de openbare ruimte. Aandachtspunten voor de nabespreking kunnen zijn: het schoon houden van de straten, riolering, ziekten, salaris, taal (spelling) van de raadsverslagen.

Kwaliteit van de openbare ruimte

In de negentiende eeuw is de openbare hygiëne erbarmelijk. Paardenpoep ligt op straat. Huisvuil en haardas staan in open emmers of tonnen aan de straat. Riolering bestaat niet, volle po's worden op straat of in open water geleeagd. Als afval al wordt opgehaald gaat het rechtstreeks naar stinkende stortplaatsen buiten de stad of wordt het verkocht aan boeren die er hun land mee bemesten. Het is een zootje in de steden. De openbare ruimte is bepaald niet schoon en netjes. Het is dan ook slecht gesteld met de hygiëne. Langzaam dringt het besef door dat er een relatie bestaat tussen regelmatig terugkerende epidemieën zoals cholera en tyfus, de vervuiling van openbare ruimten en verontreinigd drinkwater. Stad Delden was in de negentiende eeuw geen uitzondering op de situatie die in alle steden speelde. De koeien van de inwoners gingen 's ochtends 'in optocht' naar de gemeenschappelijke weide en 's avonds weer terug. In het stadje was een hoefsmid en een

melkfabriek gevestigd. Wekelijks was er een veemarkt in het centrum. Dit veroorzaakte dag in dag uit vervuiling van de openbare ruimte met pies en poep.

Het overlijden van de baron van Twickel door tyfus en de boring naar schoon drinkwater zijn ondermeer aanleiding voor een ommekeer.

4. Bespreek wat u van de leerlingen verwacht in de volgende les: de kernles.

Op de locatie van de watertoren wordt in 3 groepen gewerkt. Deel de groepen alvast in. Veiligheid is met name in de watertoren een bijzonder aandachtspunt. Wijs de leerlingen daar alvast op. Neem 2 begeleiders mee met het oog op de veiligheid. In de watertoren gaan de leerlingen via een trap helemaal naar boven. Voor leerlingen met hoogtevrees kan dat een probleem zijn. Bespreek dit bij de voorbereiding.